

EMIGRAR DES DE CATALUNYA

EN QUÈ HAIG DE PENSAR ?

QUINES SÓN LES COSES QUE CAL QUE TINGUI EN COMPTE ?

Federació Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC)

www.fiecweb.cat

fiec@fiecweb.cat

Facebook: <https://ca-es.facebook.com/pages/Federaci%C3%B3-Internacional-dEntitats-Catalanes-FIEC/320516139060>

Twitter: @FIEC1

Telèfon: +34-934123294

Març 2014

EMIGRAR DES DE CATALUNYA

La decisió d'emigrar és una decisió personal o, moltes vegades familiar, basada en una multitud de motius no sempre iguals segons la persona o la família. La decisió, avui, de deixar Catalunya i intentar una nova vida en un país i, potser, en un continent diferent, pot tenir moltes motivacions. Motivacions econòmiques quan ens enfrontem amb una perllongada fase d'atur, quan hem exhaurit o estem a punt d'exhaurir tota prestació social, quan els ingressos econòmics que podem obtenir amb les oportunitats laborals que ens ofereix el mercat de treball són baixos o no cobreixen les nostres expectatives després d'anys d'estudi o de formació o quan, simplement, creiem que en la nostra activitat professional, investigadora, empresarial o altra en el nostre país no té la capacitat d'oferir-nos allò que creiem que el nostre projecte personal o col·lectiu necessitaria.

Emigrem també perquè les oportunitats educatives o de formació a les que aspirem no són assolibles en aquest moment al nostre país. En definitiva, decidim o hauríem de decidir emigrar, quan tenim un projecte raonat i preparat que creiem ens pot obrir portes cap a oportunitats noves que no trobem allà on vivim.

L'emigració ha de ser un projecte i en cap cas el resultat d'una decisió precipitada o irreflexiva on no hem analitzat els pros i contres de la nostra decisió i ens llancem a una aventura incerta sense cap mena de suport ni de garantia.

Emigrar no és sempre una història d'èxit. El fracàs en el projecte migratori forma, malauradament, també part dels escenaris que s'obren un cop adoptada la decisió de deixar el país on hem nascut o en el que hi som instal·lats des de fa molts anys.

Es tracta doncs d'ajudar-vos i orientar-vos en l'adopció d'aquesta decisió de manera que puguem augmentar les vostres possibilitats d'èxit en aquesta difícil decisió i puguem, en la mesura del possible, minimitzar els riscos de fracàs i de desil·lusió.

Què voleu dir amb tenir un projecte d'emigració?

Tots els experts recomanen iniciar la recerca d'una ocupació a l'exterior des del què és ara el teu país de residència, des de Catalunya. Per a conèixer les vacants professionals a l'exterior pots fer la teva recerca personal a la xarxa d'acord amb el teu perfil professional, pots utilitzar les diferents fonts d'informació europees (EURES) o locals (SOC, SEPE), pots consultar fòrums de ciutadans que ja estan treballant a l'estranger (via la xarxa o a Facebook), pots consultar les guies elaborades per comunitats catalanes de l'exterior i pots consultar els portals d'ambaixades o consolats espanyols.

Siguis prudent si consultes els portals dels serveis d'ocupació d'un país atès que la gran majoria d'ofertes s'adrecen als ja residents i només, quan explícitament es diu que estan obertes a no residents, val la pena contestar-les. Utilitza també els portals dels cercadors especialitzats de feina (Monster, InfoJobs, etc.) i tingues en compte, que a diferència d'Espanya, penjar el teu CV en aquest tipus de portals (o a LinkedIn

si és el cas) és una pràctica normal i molt utilitzada. El que és important és que siguis proactiu, que sàpigues exactament què vols i, si és possible, on ho vols i facis la teva recerca planificada amb paciència, amb constància i sabent que et pot portar temps trobar el que busques.

Però voleu dir que no és millor anar directament a un país i buscar allà?

La resposta clara és NO. La lliure circulació de persones et permet, en particular a la Unió Europea i als països amb els que la Unió hi té acords, anar a un altra país a fer aquesta recerca sobre el terreny per un màxim de tres mesos. Has de tenir en compte, però, que les ofertes en els serveis públics d'ocupació no et seran accessibles d'entrada, que hauràs d'esperar un temps fins a poder-t'hi inscriure, i que, en alguns països, hauràs entrat amb un visat de turista que, teòricament, no et permet cercar feina.

Has de tenir en compte també que si no comptes amb un coixí econòmic o una ajuda familiar i d'amics que et permeti tenir paciència i fer una recerca intensa, les reserves econòmiques s'acaben més ràpidament del que imagines i, inevitablement, pots acabar acceptant ofertes molt per sota de la teva qualificació i potser en una situació legal no prou clara. Es totalment cert que hi ha moltes persones que s'han desplaçat a un altra país sense cap tipus de contracte previ i han acabat trobant una feina. Es una qüestió de sort i de bons contactes però no és l'escenari desitjable en uns moments en que has de pensar que no seràs tu sol el qui facis l'aventura, sinó que competeixes amb persones de moltes altres nacionalitats i orígens.

Parles llengües?

Si domines la llengua (o llengües) oficial(s) del país on has decidit anar millor. No només per una qüestió de supervivència sinó perquè augmentaràs les teves oportunitats professionals. Cal ser clars, en països com Alemanya o Àustria és inviable que puguis trobar oportunitats si no domines l'alemany. I, per descomptat, el mateix és aplicable als països anglòfons o escandinaus. Es veritat que en certs sectors el coneixement de l'anglès pot ser suficient, però tingues en compte que coneixement vol dir fluïdesa i plena capacitat per a comunicar. Si arribes al país amb un nul coneixement de la seva(es) llengua pròpia(es) cal, immediatament, que t'hi posis a fons per a aprendre la seva llengua.

L'èxit del teu projecte migratori i, sobretot, les teves possibilitats de progressar en el teu nou país d'acollida en dependran molt. Si tens la possibilitat de fer-ho, millora els teus coneixements lingüístics abans de marxar. Les possibilitats a Catalunya d'aprendre anglès, alemany, francès, portuguès i qualsevol altre llengua són àmplies i no tens excusa per a no intentar-ho. Si, malauradament, els teus coneixements lingüístics es limiten al català i al castellà pensa que és més convenient centrar-te en buscar oportunitats a l'Amèrica Llatina o a Andorra.

Quins papers necessitaré?

El primer que necessites és un bon currículum (CV) fet segons les normes de cada país (que són prou diverses). A Europa hi ha el format EuroPass que és un format normalitzat, pels països de la Unió Europea, d'una gran simplicitat. Informat bé sobre els models propis de les altres regions del món. El què és vàlid per Europa no necessàriament ho és per Amèrica o Àsia.

Necessitaràs estar plenament documentat en tot moment. Això vol dir DNI i/o passaport al dia, una traducció jurada dels teus títols acadèmics i professionals, la targeta sanitària europea (si vols anar a Estats Membres de l'UE), fotocòpies de la partida de naixement, el llibre de família o el carnet de conduir. Molts d'aquests documents els podràs obtenir, en cas de problemes via els serveis consulars espanyols del país on decideixis instal·lar-te i és per això que t'aconsellem inscriure't en el Consolat espanyol (o d'altre país d'origen) quan arribis al teu nou país de residència. Novament hi ha qui et dirà que porta molts anys al nou país i que mai ha posat els peus al Consolat espanyol o al del seu país d'origen. Segur que és cert, però també és cert que ningú podem preveure quan necessitarem l'ajuda consular, ni si un dia per a accedir a una prestació social o d'habitatge en el nou país, ens demanen acreditar oficialment el temps de residència per la via consular.

Es particularment important que completeu els formularis d'exportació de prestacions (subsidi d'atur, subsidi d'atur per a majors de 55 anys, prestació contributiva o altra) si en sou perceptors i que us informeu bé sobre els procediments administratius per a seguir cobrant la prestació, per a interrompre-la, si és el cas, o pels controls periòdics obligatoris. Penseu també, si sou perceptors del Subsidi d'atur que haureu de comunicar a la vostra Oficina d'Ocupació la data en què marxareu, perquè el Servei Públic d'Ocupació Estatal procedeixi a suspendre el pagament de la vostra prestació i que si us quedeu més de 12 mesos a l'estranger la prestació s'extingeix, sense possibilitat de reprendre el dret en tornar a Espanya.

Si en l'any anterior al de la teva emigració has pagat IRPF i l'Agència Tributària (AEAT) et considera contribuent fiscal és convenient que omplis el formulari 247 de l'AEAT (*Comunicación de desplazamiento al extranjero efectuada por trabajadoras por cuenta ajena*) si preveus que el teu desplaçament a l'estranger pot durar més de 183 dies a fi i efecte d'evitar que l'AEAT pugui considerar que estàs eludint les teves obligacions fiscals.

On és millor emigrar?

No hi ha una resposta rotunda a aquesta pregunta. Dependrà del teu perfil professional, dels teus coneixements lingüístics i, moltes vegades, de factors impredecibles o purament sentimentals. Es cert que la Unió Europea et permet, dins les seves normes de lliure circulació de persones (que no són absolutes, ni iguals a cada Estat Membre) una major flexibilitat en el procés d'instal·lació i un accés, via la xarxa EURES, a moltes oportunitat de treball. Segons enquestes recents de consultores especialitzades en el mercat de treball (Antal, Adecco) les oportunitats de treball són importants en països com Alemanya, Noruega, Àustria, Luxemburg

però també a Polònia, la República Txeca o a Eslovàquia. Un bon coneixement del costums i hàbits de vida en països amb cultures tan diverses ens ha de permetre no permetre no equivocar-nos en la nostra decisió. No tots som iguals i, sens dubte, ens adaptarem millor potser a un cert país i amb moltes més dificultats a un altra.

Fora del continent europeu les oportunitats també són molt importants a països com Canadà, Xina, Brasil, Estats Units, els països del Golf i a molts altres i, des d'un anys, a molts països de l'Amèrica Llatina. Cal pensar que, en el cas d'escollir un destí extra-europeu els consells que us donàvem en el punt anterior sobre documentació a aportar i sobre enregistrament consolar són encara molt més importants que a Europa.

Una bona recerca prèvia i un bon anàlisi del país on ens agradaria anar a viure són part de l'èxit del nostre projecte migratori. No us aconsellem arribar a una societat que ens sigui completament desconeguda i sobre la que no sabem absolutament res. Per exemple és fonamental estar ben informat sobre els costos de la vida en unitats comparatives (menjar, allotjament, etc.), sobre el valor i fluctuacions de la moneda local, sobre les possibilitats escolars (si tens família), sobre el nivell salarial, sobre els sistemes de protecció social, sobre el cost i facilitats per a una bona atenció mèdica pública o privada, sobre les distàncies i les facilitats de transport o sobre l'oferta de companyies aèries low-cost (si és el cas). Les sorpreses i les frustracions degudes a una incomprensió cultural o a una deficient informació prèvia sobre qüestions logístiques essencials poden frustrar o malmetre el nostre projecte personal.

On puc informar-me abans de marxar?

L'assessorament previ és, sempre, una bona idea i a Catalunya existeixen estructures que ens poden permetre ampliar la informació necessària. Es cert que totes les enquestes semblen indicar que prop del 80% dels que marxen cap a l'exterior ho fan sense haver mai consultat cap organisme a Catalunya i reserven les seves consultes i dubtes pels organismes del país d'acollida.

Es cert que a Catalunya la xarxa d'assessorament previ és encara insuficient però des de la Direcció per a la Immigració de la Generalitat de Catalunya es treballa per a eixamplar-la i fer-la present arreu del territori tal i com requereix el Pla de Migracions 2013-2016. Actualment podeu obtenir assessorament via serveis sindicals com el CITE (Comissions Obreres) o AMIC (UGT) o serveis empresarials (PIMEC, CECOT, Foment). També via el Servei municipal d'atenció a immigrants, emigrants i refugiats (SAIER) de l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant organitzacions que treballen específicament la mobilitat juvenil (com els Centres Europa Jove o el CIDEJ) o alguns serveis municipals com Barcelona Activa. Des dels Ajuntaments de Barcelona, Badalona, Santa Coloma de Gramenet, Lleida, Sabadell i alguns altres, podeu accedir regularment a sessions informatives (Treballar a...) que s'organitzen de manera periòdica i són un excel·lent mitjà d'informació i preparació pel projecte migratori.

En el cas que vulgueu exportar prestacions socials és fonamental que consulteu la vostra Oficina de Treball i seguïu tots els passos administratius que us indiquin.

Si tinc problemes, qui m'ajudarà al meu nou país?

El fet que només un percentatge minoritari dels que decideixen marxar a l'estranger hagi fet una experiència d'assessorament previ, fa que siguin, normalment, les estructures del país d'acollida les que facin aquesta feina d'assessorament. Les comunitats catalanes de l'exterior, organitzades en casals i centres catalans, han creat a moltes ciutats països pàgines web o a Facebook que ofereixen informació sobre el nou país. Són també organitzacions amb les que podeu contactar per a resoldre els problemes inicials d'instal·lació i de comprensió sobre la cultura i la manera de funcionar del nou país o simplement per a superar els naturals problemes d'aïllament inicial i d'allunyament. Heu de tenir en compte però que els casals catalans (com tampoc les ambaixades i consolats espanyols) no són agències de col·locació i que difícilment us podran ajudar a trobar una feina. Algunes entitats catalanes de l'exterior treballen en estreta coordinació amb serveis municipals locals i/o consulars i us podran facilitar accés a oportunitats de formació i d'informació. Estan presents a 133 ciutats del món. En algunes ciutats també hi ha Delegacions del Govern català que, en alguns casos, us poden ser d'utilitat (no oblideu però, per molt que ho digui una certa premsa, que no són 'ambaixades').

Com us hem indicat, els serveis consulars espanyols (o d'altra país d'origen) us poden assessorar en tot allò que té a veure amb els vostres drets com a ciutadà en el país d'origen que podeu preservar en el vostre nou país. Per tot el que tingui a veure amb els vostres drets laborals (contracte, prestacions socials, etc.) no dubteu en adreçar-vos als sindicats locals que, sobre tot a Europa, compten amb serveis especialitzats en l'ajuda i els suport als treballadors migrants. També, si t'instal·les com autònom o vols crear la teva pròpia empresa, adreçat a les Cambres de Comerç locals, verifica si existeix una Cambra de comerç hispano-local, una oficina de l'ICEX (*Instituto Español de Comercio Exterior*) o si hi ha alguna oficina catalana d'Acció10 i assegurat de complir amb la legislació local. Assessoreu-vos bé també sobre els serveis que us poden ajudar en conflictes i problemes relatius a l'habitatge. Sobre tot si la vostra situació inicial no és estable (heu vingut sense feina) podeu ser un client fàcil per a tota mena d'estafadors que, malauradament, no manquen arreu del món.

Com ho haig de fer per integrar-me?

La integració en un nou país té molts camins i moltes dreceres. És, primer de tot, un procés personal, que cadascú afronta a la seva manera, i és, inevitablement, un procés en el qual noves referències culturals i lingüístiques es van afegint al bagatge personal. Catalunya, Europa o Amèrica i tots i cadascun dels països i cultures d'acollida són realitats en les quals cada individu pot acabar tenint identitats múltiples i no una única i exclusiva identitat. No t'obsessionis en voler ser immediatament un ciutadà al 100% del teu país d'acollida. És un procés i porta el seu temps. La realitat del nostre món globalitzat és que tots podem tenir identitats múltiples i moltes vegades, el millor camí per a rebre la cultura d'un nou país és proposar la teva cultura d'origen als altres com un element enriquidor per al teu nou país. No oblideu mai que sou vosaltres els que us d'adaptar a una nova cultura i a una nova realitat i no al contrari. Els altres no s'adaptaran a vosaltres.

Tornaré algun dia a Catalunya ?

Per a molts dels catalans arribats a un nou país, l'emigració és percebuda com una etapa transitòria en el seu recorregut vital. Pocs són els que consideren que aquesta constitueix una opció definitiva i el retorn apareix, en les preocupacions de l'emigració catalana, com un objectiu que, amb el temps, s'assolirà d'una o altra manera. No hi ha en això un comportament massa diferent al d'altres comunitats emigrades de qualsevol altre punt del món. La realitat acostuma, però, a ser molt més tossuda que les expectatives personals.

L'emigració no és sempre una història d'èxit i l'índex de fracàs, especialment en els primers mesos o anys, és elevat (segons les dades de retorn que proporciona l'INE) i pot assolir un 10/15% dels que han intentat l'aventura. A posteriori la consolidació de la vida en el nou país acostuma a ser alta i es pot considerar que un percentatge del 70/75% dels que inicien l'experiència migratòria no retornen ni retornaran cap a Catalunya més que cap al final de la seva vida laboral i no sempre de manera definitiva.

Res permet suposar que l'emigració derivada de l'actual crisi tindrà un comportament diferent i, en conseqüència, algunes manifestacions sobre l'enriquiment tècnic, professional o aventurer que l'actual migració suposarà per Catalunya quan tots els emigrants actuals i passats retornin, no deixa de ser una especulació benintencionada o una forma d'intentar dissimular el fracàs social que tot moviment migratori dels seus ciutadans suposa per a qualsevol país.

I si emigro amb la meva família?

Emigrar amb la família i, en particular, amb fills en edat escolar ha de fer que la preparació del vostre projecte migratori sigui el millor possible. Teniu una especial responsabilitat en preparar-ho tot bé.

Cal investigar sempre, amb prou anticipació, tota la informació sobre l'educació primària i secundària per a evitar retards en els estudis dels fills. Els especialistes recomanen sempre que la incorporació dels fills al nou sistema escolar es faci al començament de curs. Tingueu present, que en la immensa majoria de casos, els vostres fills s'incorporaran a classes d'acollida que tenen com a finalitat l'aprenentatge de la (les) nova llengua i de les pautes pròpies del nou sistema escolar. L'adaptació dependrà de l'edat dels vostres fills, però si estan en l'edat primària us sorprendreu de la velocitat amb la que faran l'aprenentatge de les noves llengües i de les noves normes.

Per a mantenir la llengua del país d'origen l'esforç familiar és fonamental i és sempre el punt essencial que podeu complementar amb els suports públics i associatius atesa la necessitat de socialitzar el manteniment de la llengua d'origen i no reduir-ho a una activitat de vacances. En el cas del manteniment de la llengua castellana, l'Estat espanyol compta amb estructures (*Agrupaciones de Lengua Española*) dependents de les Conselleries d'Educació de les seves Ambaixades, que imparteixen l'ensenyament del castellà de forma complementària en escoles

públiques a la gran majoria de països. En el cas del manteniment de la llengua catalana són les comunitats catalanes de l'exterior les que n'assumeixen la responsabilitat mitjançant esplais, aules o altres iniciatives escolars, malauradament no a totes les regions del món, encara que sí a les principals.

I si tot va malament i haig de tornar?

El retorn és, sempre, una possibilitat en tota experiència migratòria. No és cap drama ni ha de ser viscut com a un fracàs personal. Les circumstàncies poden canviar, en la vostra vida o en el país on viviu, i el retorn ha format sempre part del procés migratori. Quedeu-vos amb la part bona de tot el que hagueu après i viscut.

Ara bé, si les coses us van realment malament i us quedeu sense mitjans propis o sense familiars o amics que us puguin ajudar, els serveis consulars poden atorgar-vos una ajuda econòmica extraordinària des de l'Oficina Consular, prèvia presentació de la sol·licitud amb els detalls de la vostra situació. L'ajuda que pugéssiu rebre del Consolat té sempre el caràcter de reintegrable, en la seva totalitat, al Tesoro Público.

Com que tot m'anirà bé, com puc després enviar diners cap a Catalunya?

L'obertura d'un compte bancari en el nou país de residència pot ser una aventura d'una gran complexitat lligada, en molts casos, a tenir un lloc de treball o una situació relativament estable. Informat com cal. No podràs obrir un compte pel simple fet que ja estàs físicament en un altra país i encara menys, en un primer moment, disposar de targetes de crèdit locals. No estàs al teu país i les normes han canviat.

Un cop superats els obstacles i si ja pots disposar d'un compte i vols transferir part dels diners que guanyis cap a Catalunya informat bé sobre les comissions que hauràs de pagar en cas de transferències internacionals. No dubtis, si cal, en utilitzar els serveis de les empreses especialitzades en remeses. En molts casos, especialment fora d'Europa, poden ser molt més barates que els bancs.

